

Information om strålbehandling för personal

Att tänka på:

- Planera smärtlindring i god tid inför strålbehandlingen. Patienten måste kunna ligga stilla på behandlingsbritten för att strålningen ska kunna levereras säkert.
- De ritade markeringar patienten har på huden är viktiga för att strålningen ska hamna rätt. Fyll i dem om de är på väg att blekna.
- Kom med patienten till strålbehandlingen i god tid innan avsatt tid, gärna en kvart före.
- Undrar du över något, välkommen att höra av dig till oss på strålbehandlingen.

Remiss till strålbehandling kan skrivas av läkare inom sluten- eller öppenvård. På strålbehandlingen sker remissgenomgång dagligen. Efter genomförande av standardiserade vårdförlopp får många patienter sina kallelsor till strålbehandling av sin patientansvarige läkare, efter det att patienten tagits upp på en MDK. Föreligger akut behov av strålbehandling måste kontakt med onkolog tas per telefon eller sökare 94-733

Om patienten behöver ligga inne i samband med strålbehandlingen sker det vanligtvis på den klinik där patienten hör hemma. På kirurgkliniken finns det några vårdplatser som rondas av läkare från onkologen dagligen vardagar. Är patienten ansluten till PRIK/PRIVO brukar avd 30 vara aktuell.

Förberedelser

Strålbehandling är en individualiserad behandling som kräver förberedelser. Patienten och eventuella närstående får vid första besöket på mottagningen träffa onkolog för att få information om behandlingens syfte, nytta samt vilka eventuella biverkningar som hen kan drabbas av samt ges möjlighet att ställa frågor. Patienten får även träffa två sjuksköterskor som provar ut hur patienten ska ligga under behandlingen och i anslutning till det så genomförs en skiktröntgen, en dosplanerings-CT. Den röntgenundersökningen är underlag för planeringen av strålbehandlingen. Den är inte diagnostisk, patienten får inget svar på den. Sedan görs dosplanering, för att säkerställa att tillräcklig dos hamnar i området som ska bestrålas och att omkringliggande vävnad sparas i så stor utsträckning som möjligt. Patienten startar vanligen sin strålbehandling ca en vecka efter att dosplanerings-CT är utförd.

För att strålbehandlingen ska bli bra är det viktigt med *aktuella* radiologiska undersökningar av det området som ska strålbehandlas.

Strålbehandling

Det är viktigt att patienten kan slappna av och ligga still under behandlingen, vilket innebär att det är viktigt att patienten är så smärtlindrad som möjligt. Det kan ta ca 15-30 minuter på britsen vid den första strålbehandlingen. De följande strålbehandlingarna tar oftast kortare tid, då det är vissa moment som endast behöver göras vid det första tillfället.

Dos och antal behandlingar beror på vilken diagnos patienten har, vilket område som ska bestrålas samt behandlingens intention. Onkologen tar oftast slutgiltigt beslut om det när hen träffar patienten.

Personalen sköter behandlingen från ett angränsande rum och övervakar patienten med kameror.

Biverkningar

Biverkningar vid strålbehandling är främst relaterade till behandlingsområde och stråldos. Det finns också en individuell skillnad i hur patienter reagerar på strålbehandling. Patienten får information om vilka biverkningar som eventuellt kan bli aktuella vid läkarbesöket på onkologen.

Information om strålbehandling

Strålbehandling är tillsammans med kirurgi och medicinsk onkologisk behandling den vanligaste behandlingsmetoden vid cancersjukdom. Ungefär hälften av de som drabbas av cancer får strålbehandling någon gång under sin sjukdomsprocess. Vid strålbehandling används joniserande strålning som skadar arvsmassan i cellerna både hos friska celler och cancerceller. De friska cellerna har större förmåga att reparera sig än cancercellerna, det är bland annat denna skillnad som utnyttjas vid strålbehandling. Ingen strålning finns kvar i vävnaden efter behandlingen.

Strålbehandlingen kan ges i kurativt (bota/förebygga återfall) eller palliativt (lindrande) syfte. Här i Kalmar strålbehandlas i kurativt syfte, huvudsakligen prostata-, bröst-, rectalcancer, post huvud/halscancer och hjärntumörer. Planering pågår för att kunna erbjuda kurativt syftande strålbehandling mot primär lungcancer. Palliativ strålbehandling kan bli aktuell vid till exempel metastaser i hjärnan, metastaser i skelettet som ger smärtor eller hotar nervinklämning och metastaser som orsakar blödningar med mera.